

Aktiv arbetsmarknadspolitik eller aktivering?

Lena Westerlund

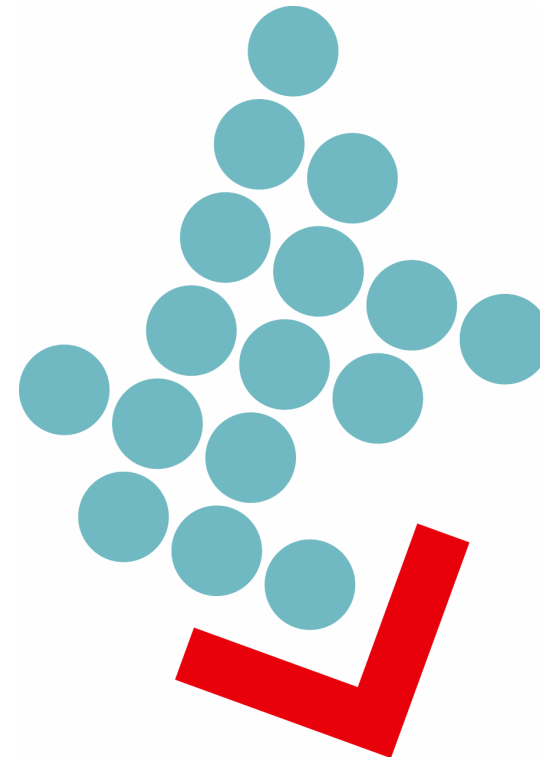
LO-ekonom

Arbetslivsinstitutets och Arena

Programs seminarium

”Lokal matchning
med omställningstrygghet”

Visby den 6 juli 2006

Från aktiv arbetsmarknadspolitik till aktivering...

-**Social disciplin och kontroll** - Aktiv arbetsmarknadspolitik har fått en mer socialt disciplinerande riktning i flera länder (Australien, Holland t ex)

>**Humankapitalansatsen alltmer nedtonad** – fokus på att rusta den enskilde genom behovsorienterad träning och utbildning, individualiserade insatser och socialt inkluderande program minskat

>**”Arbete först” - ansats och sök teori vunnit mark** - fokus på korta jobbträningsskurser, CV-utformning och karriärsplanering ökat

>**Kontroll av arbetsvilja** genom aktiva program i högre grad

>**Skrämseffekter** av arbetsmarknadspolitiska program får större betydelse för att minska arbetslöshet

...rätt väg in i kunskapssamhället?

Privatisering av arbetsmarknadspolitik – Australien det mest extrema exemplet

- > **Kontroll av arbetslöshetsunderstöd och socialbidrag sammanförda i Centrelink.** Central myndighet med bl a uppdrag att fatta beslut om rätt till arbetslöshetsunderstöd och socialbidrag.

(Anglosaxiska länder har inte generös a-kassa som i Sverige och Danmark de flesta är arbetslösa med socialbidrag)
- > **Inga offentliga förmedlare eller utförare kvar - 2003** avvecklade landet det sista dvs sin offentliga utförare Employment National som var med och konkurrerade om upphandlingar
- > **Integritet och rättsäkerhetsproblem:**
 - a) Privata utförare rekommenderar myndigheten om den arbetslöse bör få understöd indraget tillfälligt eller permanent
 - b) I systemet för indelning av arbetslösa i olika grupper för upphandlingen är etnicitet ett kriterium

Privatisering av arbetsmarknadspolitik – Brister i det australiensiska systemet

Forskarkritik (Mark Considine 2005):

- > Utfallen har varit mycket dåliga för de mest svaga grupperna pga total frihet för utförare att använda pengar. (2003 infördes särskilda training accounts för att motverka detta)
- > ”Creaming and parking”- företagen skummar gräddan av de arbetssökande, långtidsarbetslösa ”parkeras” i billiga program
- > Svag respekt för arbetssökandes individuella behov
- > Svagt utbud för arbetslösa på mindre orter
- > Styrproblem - problem att bevara och genomföra regeringens mål samt ökande kostnader för regeringens styrning

Källa: Considine, M (2005): Steering, Efficiency and Partnership: The Australian quasi-market for public employment services

Är privata aktörer bättre än offentliga?

- > **Tydliga ideologiska motiv bakom reformer** - debatt om välfärdsstatens kärna och inspiration av anglosaxiska exempel
- > **Marknaden för privat arbetsförmedling är här enbart en kvasi-marknad** på grund av att:
 1. Alla aktörer är inte vinstmaximerare (t ex inte NGOs)
 2. Kundernas köpkraft uttrycks inte i penningtermer från den enskilde, utan är centralt beslutad av offentliga organ och med skattemedel
 3. Det fria valet är inte enbart grundat i kundens val, utan ofta delegerat till en tredje part, t ex Af

Är privata aktörer bättre än offentliga i den aktiva arbetsmarknadspolitiken?

- > **Kräver omfattande offentlig reglering och styrning** – kostsamt och svårt
- > **Myndighetsutövning kan inte privatiseras i Sverige**
- > **Oklarheter kring samhällsekonomisk effektivitet**
- > **Oklarhet kring drivkrafter för tillräckligt brett utbud av tjänster, t ex utbildningsinsatser**
- > **Danmark - privata aktörers specialkunskaper vid förmedling, som inte offentlig arbetsförmedling antas ha, tas inte tillvara i hög grad, de privata aktörerna gör främst generella insatser, samma som arbetsförmedlingen, och har hittills i låg grad utnyttjat sina företagskontakter för att finna jobb åt de arbetslösa (Forskaren T Bredgaard m fl (2005): Contracting out the public employment services in Denmark)**

Matchning i tre steg nödvändig: lokal-regional-nationell

Sverige har stora geografiska avstånd – politiken måste underlätta för arbetslösa att flytta och pendla till jobb de kan matchas ihop med

(tre verktyg – arbetsmarknadspolitik, skattesystem, kollektivtrafik)

> **Lokal matchning** - Kommuner har dock starka drivkrafter att behålla befolkning i arbetsför ålder på grund av att de är den viktigaste skattebasen – detta gör att rörligheten för arbetslösa kan sänkas

> **Regional matchning** - Arbetsmarknadsregioner relevanta som definition av sökområde

> **Nationell matchning** - Nationell rörlighet är nödvändig både för individen och samhällsekonomin

Utgångspunkter för en stärkt arbetslinje i Sverige

- > **Aktivitet alltid bättre än passivitet** – men minskat jobbsökande i program måste motverkas
- > **Ekonomiska drivkrafter** att arbeta måste ses över kontinuerligt och subventionsgradens nivå på program likaså
- > **Nationell arbetsmarknadspolitik**, med lokal och regional anpassning
- > **Administrativa reformer** för bättre styrning av statlig och kommunal arbetsmarknadspolitik och bättre samverkan mellan statliga myndigheter
- > **Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring** för de som är medlemmar samt uppfyller villkoren och kraven. Den ska upprätthållas av fackliga organisationer och myndigheter gemensamt. Gent-systemet bevaras.
- > **Socialbidrag** (försörjningsstöd) till arbetslösa ska innebära stöd till aktivitet och krav på att delta och söka jobb. Rättigheter till aktiva insatser och krav på arbetslösa med socialbidrag, ska vara mycket lika de som gäller för arbetslösa med a-kassa.

Dimensioner i "flexicurity"

- Ekonomisk politik
- Aktiv arbetsmarknadspolitik
- Arbetskraftsutbudets storlek

Trygghet/ Flexibilitet	Anställnings- trygghet	Inkomst- trygghet	Sysselsätt- ningstrygg- het	"Kombinations- trygghet"
Numerisk		Danmark	Danmark USA Storbritannien	
Funktionell	Tyskland Frankrike			
Arbetstids-				
Löne-				
Källa: Wilthagen ur P Kongshoj Madsen (2006)				